

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΠΕΡΝΑΡ ΣΩ

(Ένα πολύχρηστο άρθρο του διασημού Άγγλου συγγραφέως Γεωργίου Μπέρναρ Σώ για το ζήτημα του γάμου και της ήθικής του, καθώς και για τις άθεμιτες ενώσεις και τα διαζύγια.)

Αφάνταστες κι' αναρίθμητες είνε η άνοησις που έχουν γραφή μέχρι σήμερα για το γάμο. Κ' η περισσότερες από αυτές τις άνοησις, είνε πολύ επικίνδυνες, γιατί το κακό δέν σταματάει μόνο στα άρθρα και στις διαλέξεις. Ο κόσμος λοιπόν τ' έχει γόσει και δέν ξέρει πειά τί τ' οκερήθ' για το γάμο. Είνε καλός; Είνε κακός; Πρέπει να προστατευθ' καλύτερα η μήπως πρέπει να τόν καταργήσουμε;

Πολλές γυναίκες έρχονται κάθε τόσο και με ρωτούν γι' αυτό το ζήτημα. Θέλουν να τούς δώσω μία συμβουλή, να τούς πώ τ' η γνώμη μου, να τούς δώσω μία λύσι.

—Μίστερ Σώ, να παντρευτούμε η να μη παντρευτούμε τόν άνδρα που αγαπάμε; Νά ζήσουμε μαζί του νομίμως η να έχουμε «άθεμίτους σχέσεις»; Μήπως ο γάμος καταστρέφει τόν έρωτά μας; Μήπως η νόμιμος ένωση, η συζυγική ζωή είνε υιοτόνη, άναρτα και κουραστική κι' όχι ευτυχισμένη, όπως τήν φανταζόμαστε;

Αυτά με ρωτούν όλες τους. Κι' εγώ, ο άνθρωπος που ο Θεός ξέρει γιατί θεωρούμε ότι ο πιο φιλελεύθερος άνθρωπος του κόσμου, δηλαδή ως ο πιο επαναταξής, ο πιο αναρχικός, ο πιο «μοντέρνος», τις συμβουλές σαν πατέρας να δώγαλον από το μου τους κάθε τρέλλο νεωτερισμό, κάθε «λόξος» και να παντρευτούν με στεφάνι και με δοχτυλιδι τόν άνδρα που αγαπάνε...

Μά, τί να σάς πώ... Καθώς ξέρετε, η γυναίκες είνε λιγάκι στραβοκέφαλες. Ακούνε θέσια τα λόγια μου, μιά μου φέρνουν ώστόσο ένα σωρό αντίρρησης.

—Κ' η Γεωργία Έλιοτ, που λένε, η μεγάλη συγγραφέας της Άγγλιας, μιά άνωτερη γυναίκα, μιά μεγαλοφυία, μήπως παντρεύτηκε τόν Λούις, τόν άνδρα που αγαπούσε; Έπειτα, μου άνοφέρουμ μιά φράσι που είνε τάχα κάποτε ο Νίτσε ότι ο παντρεμένος φιλόσοφος είνε ένα πολύ γελαίο πλάσμα! Μά μήπως, διάβολε, οι άνδρες που αγαπούν, όλες αυτές η γυναίκες είνε φιλόσοφοι σαν τόν Νίτσε; Δέν τ'ο φανταζόμα.

Μά η έπιπολαίσις κ' η αφέλεια δέν σταματάει εδώ πέρα. Η γυναίκες που παίρουν σήμερα τήν απόφασι να πάνε με τόν αγαπημένο τους στο ληξιαρχείο η στην έκκλησία, φροντίζουν να «προασπίσουν», η δυστυχισμένες, τις ελευθερίες τους. Θέλουν να διατηρήσουν και παντρεμένες όλη τήν ανεξαρτησία τους, όλα τα κέφια τους, όλες τις παρόδενες «λόξες» που λέγονται ελευθερία του ατόμου!

Κι' όμως θα έπρεπε να ξέρουν, ότι η παραβίασις αυτή τών ασωτηρών νόμων του γάμου φέρνει άργα η γρήγορα τήν καταστροφή κι' ότι πολλές γυναίκες που θέλησαν να τούς άγνωθούν, μετανοίωσαν πικρά. Αυτές η γυναίκες προτιμούν τώρα να παντρευτούν δέκα φορές, παρά να «χαρwanτα» τήν ανεξαρτησία τους.

Ο γάμος λοιπόν στη σύγχρονο σύθεσι της κοινωνίας μας, είνε άσπόμενος. Θα έλεγα μάλλον άναγκαστικός. Γι' αυτό πρέπει να πάωμε να λέμε διάφορες άνεύθυνες φλυαρίες για τόν Θεό του και να κυττάουμε καλύτερα πώς θα τόν κάσουμε πιο λογικό και πιο ευχάριστο.

Ας δοΐμε λοιπόν τί είνε ο γάμος. Αυτό το πρόβλημα είνε προμερά δύσκολο και πρέπει να αναλυθ'. Όταν λέμε τή λέξι «γάμος», πρέπει να καθορίσουμε και για ποιά γάμο κάνουμε λόγο: για τόν πολιτικό, τόν θρησκευτικό τόν ιδιόλογο γάμο τών Καθολικών, γιά τόν Σουηδικό, τόν Τουρκικό η για τόν νόμο της Δαουαίσις;

Στη Σουηδία, παραδειγματός γάρου, σε μιά από τις πιο πολιτισμένες χώρες του κόσμου, ο γάμος διαλύεται άμεσα, υολίς το θέλησουν οι δύο σύζυγοι, δίνας ά ύπασις ανάγκη καιμιας άλλης αίτιας. Μία στην Βρετανική Αυτοκρατορία, κατόπιν, ένουμε ένα σωρό παρόδενες νόμους, όπως τήν άπειρίσιτη πολυγαμία, μέχρι τεσσα-

ρων συζύγων, τó γάμο τών παιδιών και τó γάμο τών πρώτων έξαδέλφων. Έπειτα έχουμε και μιά άλλη έννοια του γάμου: τήν μονογαμία, τήν άγνότητα, τήν άξιοπρέπεια, τήν έγκράτεια.

Περί τά μέσα του 19ου αιώνος, οι άτομικιστά έκαναν τ' έννομο να έκτοπίσουν τó γάμο, να τόν καταργήσουν, να τόν άγνωθούν τέλος, δίνοντας τήν άπλη έξέησι, ότι είνε μιά ύπόθεσις ιδιοτικής φύσεως μεταξύ τών δυό ένδιαφερομένων, στην όποια δέν μπορεί ν' ανακατευθ' η κοινωνία. Μά δέν θα άσχοληθούμε τώρα μ' αυτές τις ιδέες. Πέρασε πειά η μόδα του έγωισμού. Ο γάμος είνε η ίδρυσις μιάς οικογενείας κι' ένα τέτοιο σωστό ζήτημα, πρέπει να κανονίζεται από τó κράτος. Ότε μπορεί λοιπόν να γίνη λόγος και για τήν κατάργησι του, γιατί τότε θα ήταν σαν να θέλαμε να καταργήσουμε τήν οικογένεια. Άλλώς πρέπει ώστόσο να τόν καλύτερήσουμε, γιατί όπως είνε σήμερα η συθηκς του έχουν φοβίσει όλον τόν κόσμο.

Όσο όμως είνε άσπόμενος ο γάμος, άλλο τόσο άναπόφευκτο είνε και τó διαζύγιο.

Κανείς άνθρωπος δέν μπορεί να πιστεύη ειλικρινά, ότι όταν ένα άτομο κάνει ένα έγκλημα, ένα φόνο και κλειστή στή φυλακή για είκοσι χρόνια, ο έλεύθερος κι' άθώος σύζυγος η η έλεύθερη κι' άθώα σύζυγος πρέπει να μείνη δεσμευμένη με τόν έγκληματιάν διά του γάμου.

Με άλλα λόγια, όπως θέλετε, ο άδιόλοτος γάμος τών Καθολικών, η πιο ασωτηρή μορφή του γάμου, είνε άδύνατος, άπάνθρωπος, θάρβαρος.

Πάντα, κατά τή γνώμη μου, υπάρχει κάποιο μέσον για τή διαλύσι του γάμου. Οι λόγοι λοιπόν του διαζυγίου μπορεί να είνε διάφοροι από αυτών που άναφερα πέρα πάνω ως ένεινόν που «προασπίζουν» η Αμερικανίδες στο δικαστήριο, τόν λόγο της «ψυχικής άγωνίας», όταν ο σύζυγος τους δέν κόβει τα νύχια τών ποδιών του. Συγκεκριμένα ώστόσο ποιόι πρέπει να είνε οι λόγοι της διαλύσεως του γάμου;

Αν παραδεχτούμε τήν κοινή, τήν ρομαντική άποψι, ότι ο σκοπός του γάμου είνε η ευτυχία, τότε ο κυριότερος λόγος της διαλύσεως του είνε ότι ο ένας από τούς δυό συζύγους δέν ευχαριστείται με τόν άλλο.

Αν πάλι παραδεχτούμε ότι ο σκοπός του γάμου είνε η τεκνοποιία κ' η άνατροφή τών παιδιών, τότε ο κυριότερος λόγος της διαλύσεως του είνε η άτεκνία.

Αυτές είνε η δυό βασικές άπόψεις του ζητήματος του γάμου. Κι' ώστόσο για καμιά από αυτές τις αίτιας δέν μπορούν να γωρίσουν οι σύζυγοι. Έπομένως τó δικαίωμα του γάμου δέν στηρίζεται σε καμιά από αυτές τις ένδοξες.

Τότε ποιά λοιπόν είνε η ήθική του γάμου; Μά τήν ξέρουμε όλοι! Είνε η ήθική της δεκάτης έντολης. Και ποιά είνε αυτή η ήθική; Είνε λιγάκι περίεργος. Η άπιστία της συζύγου θεωρείται δόλος, ενώ η άπιστία του συζύγου δέν είνε δόλος και δέν άποτελεί καμιά παράβασι. Έ τι λέτε; Είνε σωστό; Είνε δικαιο αυτό; Όχι, θέσια!

Με άλλα λόγια, φαίνεται καθαρά ότι υπάρχει μιά φυλετική βουλεία κι' ότι η γυναίκα, όπως έχουν σήμερα οι νόμοι μας, είνε ύποδουλωμένη τόν άνδρα. Μά τó πασάλενο είνε, ότι και η κατάργησι του γάμου άφνιει, όπως έχουν σήμερα τά πράγματα, πιο πολύ ύποδουλωμένη τή γυναίκα. Ο Θεός λοιπόν του γάμου πρέπει να παραμείνη, γιατί παρουσιάζει λιγώτερο κακό, από εκείνο που δημιουργείται με τήν κατάργησι του. Έγώ τουλάχιστον εμια κατά τών άθεμίτων σχέσεων, κατά τών άθεμίτων ενώσεων.

Ας άφήσουμε άρα τις φλυασιές για τήν κατάργησι του γάμου κι' άς προσπαθήσουμε να θελώσουμε τήν ήθική και τó δικαίω του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΕΡΝΑΡ ΣΩ

Ο Μπέρναρ Σώ (Σκίτσος του Μπέρναρ)